

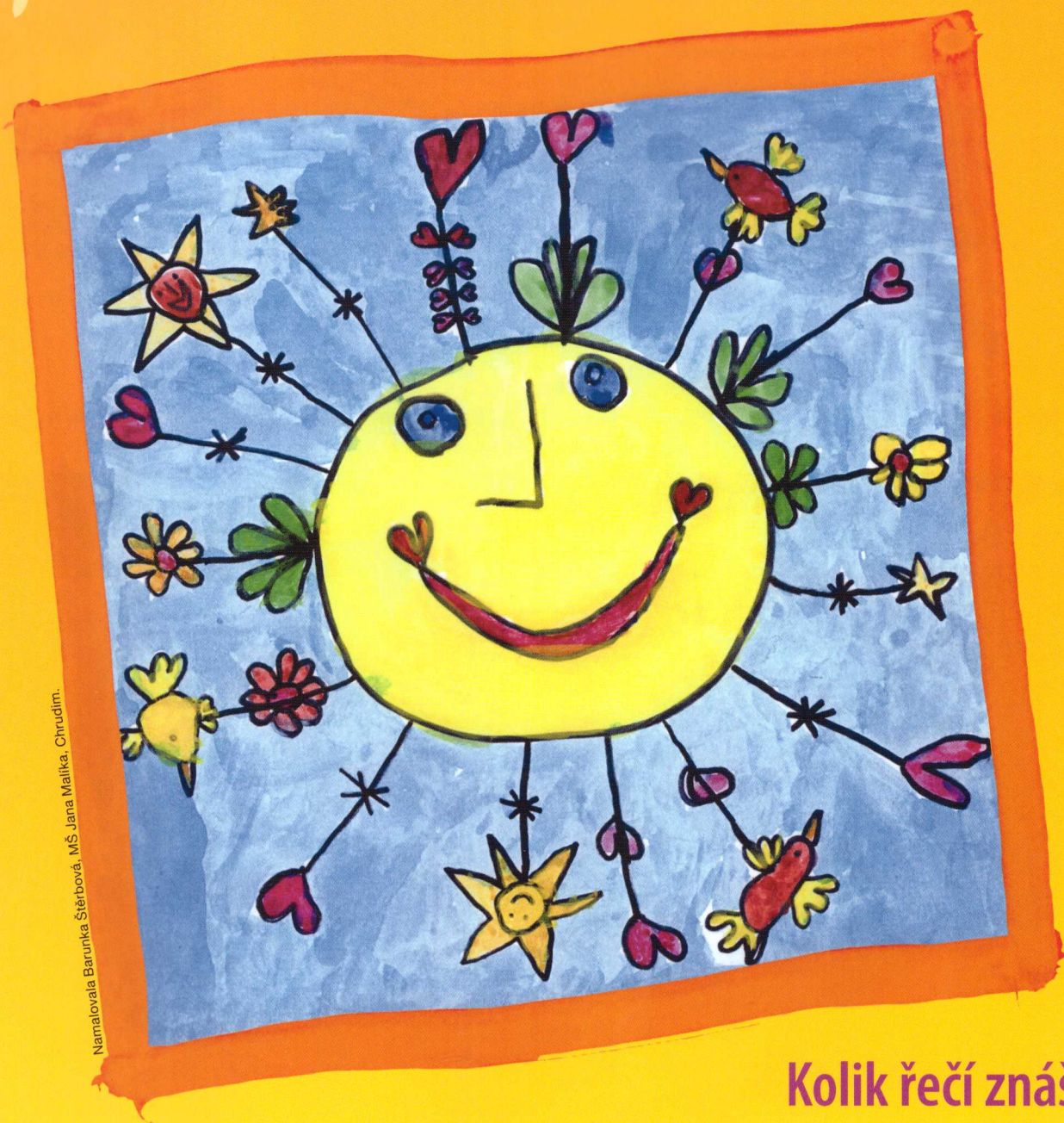
ČASOPIS PRO VÝCHOVU A VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD 3 DO 8 LET V MŠ A ŠD

INFORMATORIUM 3-8

ČÍSLO 3/BŘEZEN 2007

WWW.PORTAL.CZ/INFO

CENA 35 Kč

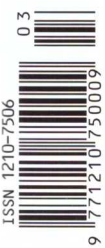

Namalovala Barunka Štěrbová, MŠ Jana Malika, Chrudim.

Kolik řečí znáš...

Výživa v mateřské škole

Rozhovor: Klasické pohádky mají smysl

Nebát se a nekrást!

Tomáš Garrigue Masaryk představuje onoho typického „chudého chlapce, jenž se proslavil“. Narodil se 7. března 1850 v Hodoníně jako první ze tří synů panského kočího a kuchařky.

Oba rodiče sloužili pánům a malý Tomáš si záhy začal uvědomovat tísnivost nesvobody a bídy. Matka službou u pánů ve Vídni získala rozhled a respekt ke vzdělání. Její zásluhou se také Tomáš dostal do školy. Navštěvoval nejprve německou školu v Hodoníně a později českou školu v Čejkovicích. Ze žáka se brzy stal i učitelem vlastního otce (když se z otce stal panský dráb a později hospodář, učil ho psát a vedl za něj pracovní výkazy).

Aby mohl mladý Tomáš Garrigue Masaryk studovat na dvouleté piaristické reálce v Hodoníně, musel jeho otec-nevolník získat povolení pánstva. Podařilo se. Tomáš už na reálce projevil pozoruhodné intelektuální zájmy: zakládal si sbírku brouků a rostlin a zabýval se fyziognomikou. Po absolvování reálky měl namířeno na učitelskou preparandu neboli přípravku, ale nemohl být přijat, protože mu ještě nebylo 16 let. Proto tedy nastoupil do učení k panskému kováři. Práce se mu líbila, protože vyžadovala sílu, um a obratnost.

Díky náhodnému setkání se svým bývalým profesorem Ludwigem z hodonínské reálky byl z této manuální práce vytržen a stal se učitelským praktikantem u čejkovického rektora, Ludwiga otce.

Nechci být darebák

Za přispění tamního kaplana ovládl Masaryk základy latiny a po úspěšné zkoušce mohl vstoupit rovnou do druhé třídy brněnského německého gymnázia. Brzy ale narazil svou přímou povahou na pokrytectví gymnazijního ředitele. Ten když se dozvěděl, že Masaryk odmítá jít ke zpovědi, vyrukoval na něj s argumentem, že on sám také na zpověď nevěří, ale je-li to předpis, plní jej. Masaryk mu na to odpověděl, že kdo jedná proti svému přesvědčení, je darebák. A když ho chtěl uražený ředitel udeřit, popadl Masaryk kleště na uhlí, aby se bránil.

Výsledkem tohoto incidentu bylo vyloučení z gymnázia, ale Masarykovi přálo štěstí. Brněnský policejní ředitel, jehož nemoc-

Repro z knihy T. G. M.: Ideály humanitní, Melantrich 1990.

Portrét T. G. M. od Maxe Švabinského.

ného synka Masaryk doučoval a který si mladého domácího preceptora oblíbil, byl právě v té době povýšen na policejního prezidenta a přeložen do Vídně. Masaryka vzal s sebou a ten úspěšně dostudoval na vídeňském gymnáziu, kde roku 1872 složil maturitu a zapsal se na filozofickou fakultu vídeňské univerzity. Roku 1876 ukončil studium doktorátem filozofie a téhož roku odcestoval do Lipska, kde se seznámil s Američankou Charlottou Garrigueovou, se kterou se v roce 1878 oženil.

Bítí dítě znamená bítí sebe

Masarykova filozofie člověka a společnosti ho úzce spojuje s myšlením Jana Amose Komenského. Oba totiž byli přesvědčeni o tom, že náprava společnosti musí být založena na výchově, i když je to cesta dlouhá a obtížná. Masarykova stať o cíli výchovy přináší řadu myšlenek, z nichž zvláštní pozornost zasluhuje jeho již zcela moderní důraz na vzájemnost respektu dětí vůči rodičům a rodičů vůči dětem. Masaryk

dále doporučuje, aby si učitel vedl psychologický deník, kam by zaznamenával svá pozorování. Zločinnost mládeže doporučuje zkoumat pomocí „morální statistiky“.

Pohled psychologický, který si všímá také vlivů dědičnosti, spojuje s pohledem sociologickým, který sleduje krajové rozložení různých typů mravních přestupků. Pokud jde o častou dětskou lhavost vysvětluje ji silou fantazie, která nemívá anti-morální tendenci. V úvaze o školské kázní věnuje pozornost rovněž metodě trestání a vyslovuje se o ní velmi zdrženlivě. Trestání považuje za „trest nad sebou“. Tvrdí, že „bítí dítě znamená vlastně bítí sebe, a kdo toho necítí, nemá právo trestati“.

Učit užitečně

Masaryk tvrdil, že učit se má jen „užitečnému“, ale s výhradou, která jasně předvídá vývoj, který vyžaduje, aby se člověka stále více přizpůsoboval novým a novým požadavkům. Proto prohlašuje:

„Každé vyučování, a to platí pro vyučování již od prvního dne ve škole obecné, nemá jen dávat vědomosti, nýbrž naučiti metodě“. „Každý snaživější člověk pocítuje toho potřebu vedle školského vzdělávání vzdělávati se sám. Sebevzdělání stává se naléhavou potřebou doby. Tím je potřebnější, čím více škola pokračuje“.

Za nesmírně důležité považuje Masaryk i včasné rozpoznání talentu, neboť každý talent i zárodek génia potřebuje podmínky a povzbuzení, aby se mohl rozvinout. Co se týká vyučovacích předmětů, zastává názor, že „všechno je důležité stejně“. Masaryk, který vysoko cení význam vzdělání, varuje současně před jeho absolutizací, která právě ústí v diletantismus: „Vzdělání jak z nás dělá člověka, může z nás udělat i nečlověka. Je vzdělání dobré i zlé. Vzdělání se často stává pozitivářstvím a užívá se ho často jako stimulant, jako černé kávy. Lék proti tomu: pochopit, co je to přesnost práce v malém.“

Mgr. Šárka Kubcová